

Боро Бронза, *Аустријска политика према простору
Босне и Херцеговине 1699–1788*. Бања Лука: Филозофски факултет,
2012, 407.

Autor je proširio i modifikovao svoju doktorsku disertaciju pod naslovom *Habzburška politika prema Bosni i Hercegovini 1716–1780*, koju je odbranio na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjaluci, septembra 2009. Koncentracija na manji geografski prostor današnje Bosne i Hercegovine, rezultat je iskustva koje je autor stekao radom na svojoj magistarskoj tezi *Habzburška politika prema Zapadnom Balkanu 1780–1815*. Fokusiranje na ove dvije oblasti bilo je moguće samo u vrlo relativnom obliku, pošto su bile uključene u Bosanski pašaluk, teritorijalno-administrativnu jedinicu Osmanskog carstva, koja u svom takvom svojstvu za Habzburšku monarhiju nije imala poseban značaj. Politika Beča bila je usmjerena na Osmansko carstvo u cjelini, odnosno prema njegovim balkanskim dijelovima. U pokušaju efikasne periodizacije već dugo vremena u istoriografiji epoha Habzburško-osmanskih ratova 1683–1791. figurira kao konstanta. Međutim, autor je prvu hronološku granicu rada postavio na kraj Bečkog rata, pošto je u kasnijoj epohi došlo do konkretnih implikacija habzburške politike prema najzadapnijim osmanskim provincijama, što nije bio slučaj u XVI i XVII vijeku. Osamdesete godine XVIII vijeka po svojoj unutrašnjoj dinamici u kontekstu politike na jugoistoku predstavljale su značajnu prekretnicu u odnosu na prethodne decenije. Činjenica

da je u magistarskoj tezi istraživao period rata koji je protiv Osmanlija poveo Josip II 1788. autoru je olakšala odluku da ta godina bude posljednja hronološka granica rada.

Razdoblje 1699–1788. grubo se dijeli na dva hronološka segmenta, prvi 1699–1739/40. koji obuhvata dio vladavine Leopolda I (1658–1705), cijelu vladavinu njegovog sina Josipa I (1705–1711) i gotovo cijeli period vladavine Karla VI sa njegova dva ofanzivna pokušaja na osmanski Balkan; te drugi 1739/40–1788. koji obuhvata cijelu vladavinu Marije Terezije (1740–1780), obilježenu uglavnom mirotvornom politikom prema Carigradu, te skoro cijelu vladavinu njenog sina Josipa II (1780–1790). Posljednjih petnaest godina vladavine Marije Terezije karakterisao je uspon ingerencija Josipa II na spoljnopolitičkom polju, što je krucijalno povezano s njegovom samostalnom vladavinom.

Ovakva unutrašnja fragmentarnost perioda 1699–1788. potakla je autora da kombinuje hronološki i tematski pristup u četiri segmenta glavnog dijela rada. Uvodni dio *Prostor Bosne i Hercegovine u političkim projekcijama Austrije tokom XVI i XVII vijeka* autor je podijelio u sedam podnaslova, u kojima je prikazao Habzburgovce u defanzivi (1526–1593) preko perioda osjetljive ravnoteže (1593–1683) do Bečkog rata i mira u Sremskim Karlovcima.

Prvi dio *Ofanziva Austrije prema prostoru Bosanskog pašaluka (1699–1718)* sastoji se od osam podnaslova koji prikazuju spolj-nopolitičke okvire austrijske balkanske politike, tok razgraničenja po odlukama Karlovačkog mirovnog ugovora 1699–1701, kao i ideološke koncepcije Pavla Ritera Vitezovića o Bosni i Hercegovini. Kraj razgraničenja i problemi na granici „utrli su“, piše autor, put prema novom ratu koji je završen Požarevačkim mirom.

Austrijska vlast na sjeveru Bosne i novi rat sa Osmanlijama (1718–1739) drugi dio knjige sastoji se od trinaest podnaslova koji, između ostalog, prikazuju razgraničenje na prostoru sjeverne Bosne, austrijsku militarizaciju oblasti južno od Une i Save, plan saradnje Habzburgovaca i Hercegovaca kao i početak i tok novog rata koji se završio austrijskim povlačenjem.

Treći dio *Razvoj diplomatske i trgovačke aktivnosti Austrije prema Bosni, Hercegovini i drugim dijelovima osmanskog Balkana tokom XVIII vijeka* u osam podnaslova prikazuje kakva je bila Austrijska zapadna politika nakon Beogradskog mira, pomorsku trgovačku politiku Austrije kao i turbulen-

cije na granici 1755–1756. i njenu organizaciju u posljednjim decenijama XVIII vijeka.

Četvrti dio *Josip II i nova ofanziva Austrije prema prostoru Bosne i Hercegovine (1765–1788)* u pet podnaslova prikazuje uspon Josipa II u spoljnoj politici, grčki projekat Katarine II, Austriju i bosanske franjevce, oblike austrijske špijunske aktivnosti i novi rat Habzburgovaca i Osmanlija 1788–1791. kao razmeđe epoha. Autor zaključuje da je Bosna kao dio Balkana uvijek bila na dnu liste prioriteta habzburškog dvora, koji tokom XVIII vijeka nije razvio svijest o svojoj realnoj poziciji u Evropi i drastičnog ekonomskog i organizacionog zaostajanja za ostalim evropskim zemljama. Habzburška monarhija propustila je da primijeti da je upravo prostor Osmanskog carstva područje na kojem treba najviše djelovati. U prilično oskudnoj ponudi historiografskih naslova koji u centru pažnje imaju teme iz XVIII vijeka, ovo djelo predstavlja prijatno iznenađenje ■

Radovan Subić

Bakir Tanović, *Čurčića vakuf, osnovan 24. redžepa 1149. h. godine (28. novembar 1736. godine)*, Sarajevo: Dobra knjiga, 2012, 124.

Znatan je broj porodica i istaknutih ličnosti koje su zbog svoje uloge, djela i ugleda bile predmet historijskih istraživanja. Porodica Čurčić je jedna od njih, a knjiga koja je pred nama, kroz osnivanje i rad njihovog vakufa, djelimično dopunjuje historijsku

sliku o ovoj izuzetno važnoj i uglednoj sarajevskoj porodici, čiji su članovi ostavili pečat na mnoge bosanskohercegovačke historijskedogađaje u proteklim stoljećima. Iako naslov knjige ukazuje na to da je ona tematski usmjerena rad vakufa porodice